

ERDÉLYI HIRADÓ.

Országgyűlés tekintetéből folyó évi majus 15-től december végéig rendkívüli előfizetést nyitunk.

Előfizetési díj az irt időre, postán hetenkint négyszer küldve nyolcz- kétszer küldve pedig hét rft 30 kr. p. p.

Aprilis elejétől való számokkal már nem szolgálhatván, hasonló nehézség kikerülése végett siető megrendeléseket kérünk.

Stek.

Tartalom. Kolozsvar. N. Szeben. Háromszék-ből. Balászfalván. Bécsi levelek. Hírfüzér. Külföldi Hirdetmények.

A kolozsvári Nevelői kör rendszer kis gyűléseit holnap majus 6 kán délutáni 5 órakor a városház nagy teremében megkezdvén, szívesen hív föl minden ügybarátot a részvételre.

Gáspár János,
jegyző.

Kolozsvar. maj. 4-kén.

Az osztrák ministerium felszólítja Magyarhont, hogy mintán külön kezelteik pénzügye, vegye át az osztrák birodalmi adósságnak egy negyedét (valami 300 millió ezüst forint) 's fizessen évenként kamatban (s talán a tőke apránkénti *) leszállításába) 10 millió forintot. Valóban nem csekély kívánság!!

Magyarhon akkor sem volt kis kora mikor ezen adósságok tétettek, 's az osztrák kormány nem volt Magyarhonnak gyámoka, hogy híre nélkül rendelkezék vagyonáról 's vegyen fel

*) A kir. irat, melyet az osztr. ministerium a felsége által a fens. nádorhoz, intézetett, így hangzik:

„Kedves öcsém, főherczeg István!

E' folyó 1818 évi martiusban magyar felelős ministerium alakítása iránt országgyűlt magyar rendeimhez intézett királyi leiratom következtében, miután a magyar felelős ministerium és annak el fogadtatása felől nyilvános lapok útján, az én nem magyar statusaimbéli felelős ministeriumom is értesítve lön, ez utóbbi multhatlanul szükségesnek találta velem abbeli sürgetős indítványát közleni, miszerint a nagylelkű magyar nemzetel és képviselőivel ki kell mondatni, hogy az összes osztrák birodalmat nyomó általános statusadósságnak egy része igazságos arányban a magyar korona alatti országokra is vetessék ki.

Mint hogy ezen királyi leiratom által Magyarországnak egyéb tartományaimmal alapirányában, mint az a 'pragmatica sanctio'ban meghatározottat, semmi változást nem tettem, 's tenni nem is akartam, az én nem-magyar tartományaimbéli ministeriumom méltó aggodalma pedig egy nyilvános, s a nagylelkű magyarnemzet nemes gondolkodás-módjának megfelelő nyilatkozat által könnyen és tüstént megszüntethetik; — mint hogy továbbá ezt a legközelebb következő országgyűlés bevégezéséig törvényes uton kivinni nem lehet: azért ezennel sürgetve felszólítom kedveltségedet, adja értésükre Magyarországnak rendinek, miszerint elkerülhetlenül szükség, hogy ők birodalmam hitelének föntartására nyilvános nyilatkozatot adjanak, hogy így magyar tartományaimnak e köz-statusadóssághani részvéte által a sejdíthető aggályoknak eleje vetessék. A rendeknek ily nyilvános nyilatkozata által birodalmamnak védereje szerfölött gyarapodnék, pedig arra most van legnagyobb szükségünk, és megszálltán az azon ragaszkodó bizodalmat a magyar nemzethez, mely új jelét adja ama dicső nagylelkűségének, melyet irányukban még minden nehéz körülmények közt tanúsított.

Ilyképen az én hiv magyar nemzetem, mint szinte kedveltséged is, kiben a magyarnemzet méltán helyez anynyi bizodalmat, az eddig oly testvériesen egyesült tartományaim drága és kívánatos békéjének megzavarítását kikerültetné, 's engem pedig igaz szívbéli olajtásom szerint a legszorosabb kapcsolathoz hozna magával, és igen nagyon lekötelné.

Személyes tudomásul megemlítem még azt is, hogy ha e' statusadósság elvállalása szóvita alá kerülne, kedveltséged azon szempontból indulhat ki, hogy Magyarországra az összes birodalomhoz arányozva az összes statusadósságnak mintegy egyegyedrésze, az az évenként 10 millió esik.

Bécs, april 7. 1848.

Ferdinand k.

számára kölcsön pénzt; akkor is voltak, vagy legalább lenniük kellett volna (s ha nem voltak, ki hibája?) mind a két testvérházában országgyűlések, ugyan miért nem terjesztették akkor ezek elébe a kölcsönvetet, hogy meggyezéseket kijelenthették volna, mit hiszünk nem is tagadtak volna meg, ha a kormány ószintén így szól hozzájuk:

Szedlniczki rendőr minister jelenti, hogy mivel Magyarorazágon oly jelek mutatkoznak, mintha a nemzet az alkotmányos formákból, valahára alkotmányos állásba akarna átlépni, ezen reánk beurokratákra nézve veszélyes lépések megelőzésére növelnünk kell a titkos rendőrség fekete legioját annyira, hogy ezután legyen minden család kebelébe valaki, ki a családi kötelekek által levén kötve a több családi tagokhoz, a legtitkosabb gondolatokról és szókról is értesítsen bennünket, hogy így a házastárs levén ellenőre a házastársnak, az apa a fiúnak 's viszont, a nagy nyomorúság fejünkről elháríthatassék; de mind erre pénz kell, 's az a rendes jövedelmekből ki nem telik kölcsön kell tehát felvenni 30 milliót.

Vagy pedig így:

Lengyel szomszédaitokat, kik régebben éppen azon institutiokkal bírtak, mint ti most, szerencsésen legyőztük, 's Lengyelhont 's sokak módjára szétteptük, de életmutatók még a szétteptett testbe, 's szabadság után soványrog annak minden tagja, pedig ha szabad állapotra jut, annak az lesz multhatlan következése, hogy több örökös tartományaink is alkotmányos életbe fognak vergődni, ezáltal igaz, hogy ti magyarok csak nyerhettek, mert alkotmányos lesz az egész kormány, igaz, hogy maga az uralkodó ház is nyerni fog, mert erősebb alapokon fog nyugodni trónja, de vesztenék sokat mi szegény beurocratákul 's öreg apánk Metternich, sőt talán a végső lépés lenne rajtunk, minek is meggátlására el kell nyomnunk minden áron a lengyelt, mit hogy annál jobban elérhessünk mi fellázzitók e hazafiak ellen a népet, 's jutalmat tettünk a szabadságra törekvők fejére, erre pénz kell, pénz-tárunk pedig a Metternich 's társai rablásai miatt ki van ürítve, egyeztetek meg tehát 30 millió kölcsönbe.

Vagy pedig így de minek ismétlem a százszor is ugyan azon formába megújuló pénz szükségét az osztrák beurocratiának; száz szónak is egy a vége, mi alkotmányos nemzet semmi oly adóssággal nem tartozunk, melynek fölvételébe meg nem egyeztünk, 's minek utánna a kölcsön vett pénzek éppen érdekeinkkel homlok egyenest ellenkező irányba használtattak fel, 's nem a Magyarhon felvirágzására, hanem elnyomására 's érdekei kijátszására voltak felhasználva, semmi erkölcsi kötelezetést sem érezünk azoknak elvállalására. Z.

N. Szeben april. 29. Ki hazánkban most körüljár, a kedélyeket nagyobbára kétféle hangulatban találndja: vagy csüggeteg rebegecsben, vagy szinte könnyelműséggel határos optimismusi elbizottságban; pedig mindkettő hibás, mert kétségbeesnünk akár félelemből, akár elkeseredésből, éppen oly kevés okunk van még, mint mily igaz másfelől, hogy

politikai elbizottság, legnagyobb politikai tapintatlanság volna.

Teendők a kettő közt van: komoly részen állás 's az eseményekkel elfias szembeszállás.

Am tájékozunk magunkat.

A' vész, mi állítólag fenyegethet, belső vagy külső. Vegyünk rendre. Belvést, anarchiát, szóval polgár-háborút a különböző osztályok vagy nemzetiségek egymás ellen kelése idézhetne elő. De van-e 's menynyire okunk egy ilyentől tartani? bonczoljuk kevésse.

A' végzet egy nagyszerű sorsjátékra hívva föl a nemzeteket; a koczkán főállások kérdése áll, a golyók kezdenek már is kibuzatni, 's kevés idő multán elválnak, ki fog nyerni vagy veszteni? A' magyar nemesség, hogy nemzete, hazája számára biztosíthassa a főnyertest, — bár mit is állítson a gyűlölet — a szerencsefuzékba nem csak előjogait, de javait, nem csak politikai, de anyagi főmaradását veté. 'S ha átalakulás áldozat nélkül nem mehet végbe, ha egészért egyeseknek szenvedni kell, a magyar nemesség áldozata bizonyosan a legnagyobb, mit hozhata; hisz ő e' haza fölvirágzásáért legszámosabb feleinek talán egész élte boldogságát adá cserébe. Am de bármilyen súlyos és keserves legyen is a csapás, az értelmesebb részt kibékíti, ha nem is az életbe léptetés modora, de a tény jogszerecségének tudása; a politikai kiskorukat pedig a kénytelenség érzete. 'S ha tán lennének is egyesek, kik akár dacból, akár rövid látásból a folyam ellen uszni mernének, elragadandja őket az ár, 's végső vergődésük sajnálatos igen, de félelmes nem leend. Ezért a magyar és székely nemzet kebelében a nemesség tömeges felkelésétől 's így az osztályok harcra kelésétől mitsem tarthatni. Vagy talán a magyarság alkotmányossági elsősége érzetében a többi nemzetiségek ellen fogna most irtó háborút kezdeni? E' gyanu is alap-talanabb, mintsem hosszszas czáfolást érdemelne; csak az utolsó pozsonyi törvényhozás szellemére kell utalnunk. Mindjárt a harmadik t. czikk 26-ik §-a, mely az ország minden t. hatóságainak eddigi törvényes hatóságát ezentulis teljes épségben rendeli fentartani; továbbá az ötödik t. czikk, mely a követeknek a népképviselőt alapjáni megválasztását tárgyalja; 's a 16-ik t. cz. 2-ik §-ának e) pontja, mely a kapcsolt részekben az anyanyelv használatát biztosítja; ugy a 20. és 21. t. czikk-ök olyanok-e, mik a nemzetiségek elnyomni akarására mutatnának? Nem a kimélet, engesztelés és kibékítés szellemét viselik-e azok magokon? Lehet-e ezeknél többet tenni? Mig a magyar nemzetiségérti küzdelmében, avagy csak önfentartási ösztönből is, néha követelőbb volt, e' vádunk lehete talán helye, de most, midőn a magyar elem jogszerű álláspontját kivivá, önmaga iránti méltóságának tartozik, hogy a különböző nemzetiségek igazságos, — de nem túlzásos — kívánatai iránt méltányos legyen. Nyugtassák meg tehát a különböző nemzetiségek magokat: a magyar nemzetiségét elismertetni és tiszteltetni kívánja ugyan, de senkire erőszakolni nem fogja; 's ha proselytis-

most gyakorlana, azt csak azon értelemben tenné, miként Lamartine Franciaország nevében bévallja e' szavakkal: „E' nemzet sem titkos, sem nyilvános propagandát nem fog gyakorolni, mert tudja, mikép nincs más állandó szabadság, hanem csak az, mely a' népek földéből kel ki. De mégis eszméinek fénye, institúciónak áldása, a' világ előtt kitüntető rend és béke látománya által proselytismust, a' becsülés és sympathia proselitismust gyakorolni fogja. Ez nem háboru, ez nem elyomás, ez a' dolgok természetes folyama....“

De vegyük 2-szor a' szász nemzetet.

Néhány nap előtt említve vala e' lapban, miképp a' szász nemzet közt is kezdenek az unio iránti hajlam jelenségei mutatkozni, 's mi akkor csak remény vala, most már Szászvároson, Segesvárt, Brassóban valóságga ért, 's a' hir szerint Kóhalom, Ujgyház, Nagysink sem idegenek tőle; 's míg e' lap sajtóalá jó, talán a' nemzet öszszesége is elismeri és kimondandja a' Magyarhonhozi csatlakozás elkerülhetlenségét. Mi üdvözljük a' nemzetet e' téren, nemcsak mert ez által önmaga teszi meg az első csapást azon választófal lerombolásához, melyet a' megbukott politika emberei a' nemzetek egymás iránti féltékenységből önbiztosításokra emeltek; de mert a' provincialismus aprószerű érdekeiből az európai politica színvonalára kiemelkedve, 's e' nevezetes, de kikerülhetlen kérdés megoldását separatismusi erőlködésekkel nem hátráltatva, Erdélyt jelen kétes 's a' visszavonás által könnyen veszélyessé válható helyzetéből kiragadni segítnek. Miután azonban való, hogy Szebenben az egyesülés ellen ekéseredésig menő ellenszenv mutatkozik még, legyen szabad ez idegenkedés indokait, milyenek: nemzetiség féltésén kívül, a' helybeli hivatalos testületek feloszlása következtében netalán békövetkező iparcökkenés, 's így elszegényülés, a' magyar ministerium által a' szász elemnek a' hivatalokból kirekesztése, 's végre az egész municipium megsemmisülése iránti aggodalom — röviden paralizálni akarni. A' nemzetiség megsemmisülése iránti helytelen aggodalmakra nézve csak fölebb mondott állításaimra hivatkozom; mi a' másodikat illeti pedig, igaz: hogy ha a' hivatalok innen eltétnének, — mi egyébiránt még nem bizonyos — egyesek eleintén vesztenének; de ha mindjárt mellőzve is, hogy roppant, egészre ható változásoknál egyesek vesztese tekintetbe nem jöhet, ez állítólagos vesztes sem leend oly tönkre juttató, menyinyire azt a' rövid látás, vagy bujtogató rossz akarat festeni szereti; mert miután Magyarország újabb institúciói a' kereskedés-, ipar-, földmívelésnek hatalmas lengületet adtak, egy tehetős földmívelő 's erős köznép osztály fog létre jönni, mely dúsán kárpótolandja az innen eltávozandó 's bizony nem gazdag tisztviselői kart.

Hasonlólag aaptalan a' hivatalokból kiájtásás félelme is, mert igaz, hogy az egyesülés által 3 nemzet 's 4 vallás arányos részesedéséről dicsőített törvény, mi által számtalanszor a' véletlen 's nem az érdem jutalmaztatik, csak historiai curiosummá válik; de szabad pálya nyilik másfelől a' haza bármilyen nemzetü gyermekeinek, ha szive, esze, tehetsége 's honszeretete van, az utolsó falujegyzőség-től fel a' ministerelnökségig. 'S meglehet azok előtt, kik épp ellenkezők által jutottak eddig hatalomhoz, ez új pályáni nemesebb küzdelem nem leend oly kedves és kényelmes, de épp annál biztosabban állithatom, hogy a' becsületes hazafiakra 's így a' szászokra nézve is a' hivataloskodási pályán szélesebb tér vár, miután azon állomásokra is, miket eddig a' bécsi kormány jobbára idegenekkel töltött bé, a' jövőben csak is e' haza gyermekei fognak alkalmaztatni.

Végre a' municipiumokat illetőleg a' mi jó van bennök, azokat Magyarország, mint a' nemzeti szabadsággal és jogegyenlőséggel nem ellenkezőt, az unioi törvényezikk 5. §-a sze-

rint kész elfogadni, a' rosszakat pedig nem kár ha elveti.

Azonban az egyesülést magasabb szempontbóli tekintetek is sürgetőleg parancsolják; mert egyfelől a' communismusnak borzasztó sebességgel harapodzó árja Európát elözönölve, az ezzel karöltve járó, nem republikai de anarchiai irányzatok Francia, Olasz, Németországokat áthatva, hazánkban is kezdenek már már jelentkezni; másfelől az orosz fenyegető rémként áll szomszédságunkban. 'S azt hiszik, mind e' bajoknak a' parányi, magánálló Erdély képes volna majd egyedül ellentállani? Kébaság! Kérdezzétek meg a' bukott rendszer leghőbb bajnokait, és ők is mondani fogják, nincs egyéb hátra, mint egyesülés, egyesülés! teljes szívvvel lélekkel csatlakozás a' magyar ministeriumhoz, erőssé, hatalmassá tendők azt. 'S higyjétek el, Erdélyt e' nézetek, 's nem a' kisszerű vágy titeket megsemmisíteni, a' multakért bosszút állani, vagy vagyontok romjain szerezni magának kárpótlást sürget egyesülni; 's e' fölhívó hang nem csalékony ámitás; miért is csalnánk meg? Hisz jó vagy rossz, mi reánk vár, közösen fogjuk érezni, sorsunk együtt élni vagy halni. 'S bár mi egy szebb, a' multaknál boldogabb jövőben akarunk hinni, de ha mind e' mellett is a' sors nem akarná, hogy ily olesó áron jussunk az igéret földére, 's eljőnének a' megpróbáltatás keserű napjai, nem polgári kötelességünk-e királyunkért, hazánkért, saját fenmaradásunkért egyesülni? hogy így biztosan szállhassunk szembe bármilyen veszélyvel, midőn ellenkező esetben a' hányan, anynyifelé huzva, vagy egy borzasztó anarchia, vagy egy idegen, mindent elnyelő hatalom gyáva martalékivá válnánk. Hogy tehát az eset, mely egyedül lehet félelmes, bé ne következék, a' királyföldön is for ever unio!

Háromszékből egy barátunk hiteles kutfeju magán levele nyomán im ezeket közölhetjük. S. Sz. György apr. 21. Körünkben három négy nap óta az egész országra kiható fontos események történtek. Ezeknek okozói Dévától haza érkezett ügyvédek: ifyfalvi Gál Dániel, és Német László, 's főképp az első; ki minden jó szándék mellett is tüzesebb, mint a' mostani ingerült állapotban kellene. Apr. 25-kén Szentgyörgyön a' király születése in-neplése alkalmával a' roppant néphez beszédeket tartottak, 's nemz. zászló kísérettel innen délután haza mentek Ifyfalvára, hol azon napon követték meg is választattak. Ugyan azon nap délutánján, 's másnap reggel négy század gyalogság gyült Uzonba, onnan Brassóba, 's tovább is menendő. Gál, és társai zászlóval számos ifyfalvi, 's dobolyi emberek kíséretében oda ment, beszédet tartott a' fegyveres és fegyvertelen roppant számú néphez; 's mint tudom rábirta a' fegyveres népet, hogy a' határszélig a' haza bármely részébe a' közcesend fentartásáért menjen el, 's noha nem hiányzottak a' fegyvertelenek között számosak, kik a' katonákat visszatérésre izgatták; a' katonaság G. javaslatát elfogadta. Ez alatt értésére esett az, hogy ezen katonasággal együtt 11 szekeren mintegy másfél ezer fegyver szállítatik el, azokat letartóztatta; 's helytlevő tisztekkel megegyezett, hogy arról a' nemzet házához — így kereszteltetett az eddigi székház — bétéssenek, és őriztessenek. Míg ezek Uzonban folytak, Szentgyörgyön a' f. k. bíró ur elnöklete alatt a' nemzeti őrség felállítása tárgyában mi csak ugyan ezuttal elmaradt, nagy számú bizottmány gyült öszsze, melynek értésére esvén az Uzonban történhetők, bizottmányt küldött kebeléből a' fegyveres népet elmenteltre bírandó. Ez meg is jelent, 's a' dolog oda fordul, hogy a' katonaság egy tappot se menjen. Az ezredes még az naplejött, a' bizottmánynyal alkudozni kezdett 's azt kérte, hogy a' fegyveres nép Uzonban várja be a' hadi kormány újabb rendelését. Másnap oda dült a' dolog, hogy az ezredes mindenbe beegyezett. A' brassai generalis is megjelent. Egy nyilatkozat

adatott többek aláírásával az ezredeshez, melyben a' katonaságnak ezuttali haza bocsátását kívánták. A' fegyvereket átvéve Szentgyörgyre küldötték. Azután az ezredes a' katonákat öszszeparancsolta 's őket haza bocsátotta; de ezek előbb esküvel ígérték, hogy ha az ország csöndessége kívánandja, 's hová rendeltetésekéről előre fölvilágosittatnak, az erdélyi törvényes kormány parancsának engedelmeskedni fognak. 'S ezzel a' fegyveres nép roppant öröm közt eloszlott. A' német katonatiszteknek nincs maradások; de a' magyaroknak sem biztos, kik katonáikkal nem emberül bántak, 's nevezetesen a' szentgyörgyi kapitány Balázs ellen egy botránkozató szóvali kifakadás történt a' század jelenlétében. Képzeltetni nagy mozgást, midőn a' szomszéd faluk mind ott voltak. Egy nagy elv ki van víva, mert a' fegyveres nép polgártársnak nyilatkozott tettel. Ez nagy nyereség, csak hogy anarchia ne kövesse. Különben istennek hála csöndesen vagyunk.

Balázsfalván apr. 30-án tartaték az oláh nemzeti gyűlés, mintegy két ezer 's ezek között szép miveltségű oláhajkuak által. Volt ugyan gyalog és lovas katonaság jelen, hogy ha a' kevésbé miveltek közül némelyek féltelenségre vakmerülének, azonnal el lehessen őket csillapítani; de erre nem vala szükség, mert nem mutatkozott legkisebb tetteges kitérés a' rend ellen. Az értelmes rész között többen tartottak szónoklatokat, különösen Pap Sándor több ízben szólott, 's kivált eleintén kedélyeket ingerlőleg. De püspök Lemény János és tanár Barnuc csendre és engedelmességre intették a' sokaságot, 's ajánlották nekik, hogy minden eddigi tartozásaiknak ezentul is hiven elegettevé, várják sebeik orvoslását e' mindjárt beállandó országgyűléstől. Ugyan erre intette őket délután Pap Sándor is, és a' sokaság valóságga legkisebb csendzavarás nélkül oszlott haza a' közelebbi 's távolabbi falukba. *) A' mely engedményeknek, minden lehető kinézésre szerint, még ez év folytatában részesei leendnek az erdélyi urbéres lakosok, hogy ilyekről valaha vérontás nélkül mondott volna le a' szabadalmas osztály, ez példátlan a' historiában, egész mostanig. De a' 19-ik századnak ugy látszik meg lesz azon dicsőségeis, hogy benne a' lehetetlennek hitt dolog lehetővé válik. Ezen mostani gyűlés menetele, és az erdélyi dolgok mostani állása, mind azon szép reményre jogosítanak, hogy Erdély történeti 1848-ki lapján arany betűkkel lesz leírva, miszerint másfélmillió eddig kiskoruságban tartott ember, az idő szellemen és varázs intésre egy csepp véromlása nélkül lett birtokos szabad polgárrá 1848 folytatában. Az engedmény-adók, az azt elfogadók, és azok vezetői egyaránt kötelesek öröködi, hogy történetünk e' leendő legszebb lapját, egy csepp vér, de csak könnycsepp se undokítsa!

Egy Székely.

Bécsi levelek IV. A' cathol. papság sok megtámadásoknak van kitéve. Az érsek ez okból már el is hagyta Bécsset. A' napokban nagy gyűlése volt az itteni r. cathol. clérusnak, hogy tanácskozzék mi tevő legyen a' mostani terhes körülmények között? E' gyűlése eredménye lett, egy felszólítás a' polgárokhoz a' tanuló ifjúsághoz, 's egy általában a' nemzeti őrséghez, 's egy felirat a' ministeriumhoz. A' felszólításban kifejezi a' clerus a' dolgok új folyamatja iránti rokonszenvét, azon hozzá tétellel, hogy még inkább örvendene, ha nem lenne anynyi megtámadásnak kitéve. Ajánlja magát a' nevezett testületek oltalmába 's ha szükséges lesz fegyveres védelmébe, inti a' vallásos türelem mellett a' hitbeli hűségre is.

A' ministeriumhoz intézett felírásban védelmet, és igazságot kíván a' papság. A' mul-

*) E' hó 15-én fog lenni még egy gyűlés, melyben petitio fog készítettetni közelgő orsz. gyűlésünkhez.

hatatlan áldozatokra ugyan késznek nyilatkozik másfelől azt is megvárja, hogy jogaiban törvénytelenül ne sértessék, 's hogy a' növelés dolgában a' vallásnak is megmaradjon szükséges befolyása. Több pont alatt elősorolt kívánságai általában oda czéloznak, hogy a' vallásos tárgyak elintézése ezután független legyen a' status hatalomtól, hogy a' papi jószágok kezelése a' clerusra bizassék, 's alapítványok, ha csak lehet, ne fordítottassanak más czélra, mint az alapítók akarták. Ezen felirat foglalta különös fontosságú, mi arra a' mit nyilván kimond, mind pedig arra nézve, mit nem mond ki ugyan világosan, de a' figyelmes olvasó könnyen kitalálhat. A' mig kedvére folytak a' dolgok, 's az állodalom pártfogása hasznot hajtott clerusnak, addig nem gondolkozott a' független állásról s most változván a' körülmények fél nehogy az ő állapotában is reformok történjenek, 's úgy látszik mintha az oktatás ügy miniszter Sommaruga által czélba vett radical javításoktól tartana. A' Sommaruga személyére nézve illetőleg meg lehet nyugodva, mert ő már az igazság ügyminiszter tárczáját vette által, Taaffe helyett; a' radical reformoktól pedig méltán tarthat, mert azokat a' közvélemény sürgetőleg kívánja. Nem segít azon semmit elkülönözés!

Az utóbbi napokban nem kevés aggodalmat okozott, a' Hannoverából, Poroszországból, 's más külső németországi tartományokból izgatók működése. Anti-monarchicus szellemet igyekeztek terjesztgetni, 's köztársaság felállítását is megpendítették. Különös részvétre nem találtak, mert az igazgatás formák theoreája ismeretlen mező a' bécsi német előtt; a' közvetlen anyagi érdekek iránt viseltetik ő rokon-szenvvel. Észrevették ezt az izgatók is 's elhagyták a' theoriák kopár mezejét, a' nagy házbékekről, 's lejjebb szállításokról kezdtek szónoklani. Már az kedvesebb muzsika volt a' nép fülében, 's az apr. 17-kén több ezren sereglettek össze az Odeonban tartott nagy gyűlésre egybe.

Az Odeon egy roppant nagy terem a' Leopold-városban, melyben 10 ezer ember elfér.

A' szónokok közt kitüntette magát dr. Schütte egy nagyon eszes, 's különös beszélt tehetséggel bíró ember. Beszéde nem áll cikorkonyás periódusokból, hanem rövid könnyen felfogható világos értelmű tételekből előre bocsátott okoskodásait nyomba követi az alkalmazás, 's a' kérdésekbe formulázott következtetés, melyeket a' nép egy szájjal és lélekkel hathatósan viszhangoz. Határozattá lett, hogy a' házbéke egy negyeddal szállitassanak alább 's évnegyedenként fizetessenek, még pedig nem előre a' mint most szokás, hanem a' végén.

Néhány jelenlevő házbirtokos opponálni, 's a' tulajdonjog megsértéséről akart beszélni, de lekurjongatták őket, mert bérlőkből állott a' majoritás. Ezen népgyűlésnek, mely a' „nép-barátjai“ czimű társulat firmája alatt tartott az lett következtetés, hogy rendőrség dr. Schüttét akarhatja ellen Prágába utoztatni; de ott sem is szenvedték meg a' házbirtokosok, hanem mindjárt tovább expedáltak a' határszélig. Most azt beszélnek ismét Bécsben van.

Ezen rövid, 's a' régi rendszerre emlékeztető bánásmód nem talált helyeslést; mert igaz ugyan, hogy ezen rossz czélzatu ingerlések közaggodalmot okoztak, 's hogy a' magistratus, 's a' polgárság, nemzetiőrség és tanulók nevében felszólítottak, hogy az idegen lázasszítók iránt ügyelettel legyen, de az nem úgy volt értve, hogy a' rendőrség felhatalmazva gondolja magát, minden törvényes kihallgatás, 's ítélet nélkül, mindjárt execution kezdeni a' pert.

Az egyetemi ifjuság gyűlést tartott ezen tény fölött, 's egy nagyon tüzes és kemény ki-
fejezésekkel szerkezett protestatiót határozott, a' Ferencz Károly főherczegnek, 's a' belső miniszternek beadni. 's egyszersmind közönséges is tenni. Ez így is történt bárha gróf Colloredo, mint az akadémiai legio főnöke, némi részben eltagadta e' tettet. Ugy látszik,

hogy az egyetemi ifjuság ellenörködése alkalmatlan kezd lenni a' ministeriumnak.

A' többek közt most arról foly a' vita, hogy az egybe hivandó ausztriai országgyűlés egy vagy két kamarából álljon-e? Milyen orgamentumokkal élnek, egy példáját hozom fel. Egyik párt mondja az ország a' test, az országgyűlés a' lélek, egy test egy lélek, tehát csak egy kamara. Nem, felel reá a' más párt az országgyűlés a' szív, a' szívnek pedig két kamarája van, tehát az országgyűlésnek is legyen két kamarája.

Ma aprilis 25-én megjelent az anynyira várt alkotmány, melyben a' két kamara létele ki van mondva. Ezen nevezetes nappal egybe volt kötve a' császár születése innepe is, mely 19-ről a' husvét hete miatt, mára volt halasztva. A' nemzetőrség, egyetemi ifjuság, a' polgári és sorkatonaság a' jözsévarosi vártéren föl levén állitva, a' Ferencz Károly főherczeg által megvizsgáltattak, 's egy hadi mise tartván, a' Ferencz-piaczon a' császár előtt, elléptettek. Végehoszsa nem volt a' sok örömiriadásnak 's éljen kiáltásoknak. — Számtalan sokaságu fejer kendő lobogott, mint a' tenger hullámi. Este nagy fáklás zene 's fényes világítás volt. A' rendőrség, úgy látszik, mintha feleslegesnek tartaná magát az alkotmányos kormány alatt, mert egy rendőr sem mutatkozott, bárha néhol szükség lett volna vigyázni, hogy a' roppant nagy tolongás között a' lovas nemzetőrök veszedelmet ne okozzanak Egyébiránt minden említést érdemlő csendzavar nélkül telt el, az Austria történeteiben oly nagy nevezetességü nap; bárha anynyira elváltak terjedve a' fenyegető hírek, hogy szükségesnek tartották a' népet nyomtatott hirdeteményekben e' hírek alaptalansága fölül azon hozzá-tellel nyugasztalni, miként hogy a' szokott salvék a' katonaság részéről ugyan nem maradnak el, de attól meg ne ijedjenek 's nehogy azon gondolatra jöjenek, mintha a' katonaság a' tanulókra, vagy a' nemzeti örökre löne! Ez adat eléggé jellemző hogy állanak itt most a' dolgok! Most is beszélnek, hogy a' paradé alkalmával bizonyos ismeretlen emberek a' nép közt, különösen pedig az utzagyermekek között pénzt osztogattak ki, hogy köztársaságot kiáltssanak. —

A' sok ijesztő hír, bárha alaptalanok, közaggodalmat okoznak. Az utcák szögleteire raggatott hirdetemények, tanácsadások és czáfolatok, különös nemét teszik a' gondolat-cseréknek. —

Minden, kinek csak valami mondanivalója van, kinyomatja, 's felragasztatja az utcák szögleteire. A' más véleményen levők, vagy a' kik megvoltak támadva, azok is kinyomatják feleleteket, mentségöket vagy czáfolatukat. Így perlekednek egymással a' különböző véleményen levő egyének 's társulatok, nagyok és kicsinyek. Igynyilatkozott gróf Hoyos a' nemzeti őrség fővezére, így az érsek, az akadémiai legio, 's egyes tagjai, a' néparátjai, a' sas czimű club, az olvasótársulat, az iparegyesület, 'sat. számtalan obscurus egyének, kik véleményöket tudatni akarták a' közönséggel, 's kik szerették neveiket nyomtatva látni, 's reménylven, hogy az által hírek, nevek elterjeddd 's nevezetes statusemberekké válnak. Az új sajtó-törvény az ellene támadott ellenszenv miatt, még ideiglenesen sem léphetett életbe. A' sajtószabadság tehát törvény által még korlátozva nincsen. Ezen szorult állapotában a' kormány az által egy új nemét találta fel a' censurának, hogy a' lázasszító 's ártalmas befolyásu felszólításokat leszaggatja az utcák szögleteiről. Ezt észrevevén az ellenfél, ő is leszaggatja a' kormány irányában készült felszólításokat Így foly a' per a' két rész közt, észszel és kézzel. A' hirlapok kiadóitól kívánt cautio tárgyában egy író így okoskodik. Minek a' cautio? A' kormány biztosításául, hogy a' pénzbeli büntetéseket, melyeket a' sajtótvétségek vonnak maguk után, felvehesse, hogy az ítéletet végrehajthassa? Igen de a' hir-

lapok tulajdonosain kívül, minden más polgáris követhet el olyan vétséget, mely pénzbeli büntetést von maga után. Ha tehát a' pénzbeli büntetések végrehajthtását szükséges cautio által biztosítani, úgy egy általában minden embertől cautiot kellene kívánni; miért kívánnak csak a' hirlapok tulajdonosaitól? — Nagy gondot okoz a' kormánynak a' majusban egybegyüendő német közönséges parlament, mert előre látja, hogy eredményét nem rectificálhatja. Németország bizonyosan szövetséges statut (Bundes Staat) akar alakítani, az eddigi status szövetség (Staten Bundes) helyett; ebben pedig Austria a' mint a' ministerium nyilván kijelentette teljességgel meg nem egyez, mert az anynyit tenne, mint souverénitásától lemondani, 's azonkívül Csehország is bizonyosan elientállana. Tüzesen foly a' vita a' két eszme párt-hívei közt. —

Nagy része a' publicistáknak a' Bundes Staat-tal tart; mi lesz belőle, ha a' kormány e' tekintetben saját népeivel ellenkezésbe jő? mert hogy a' frankfurti közönséges német parlament többsége az itteni kormány nézeteibe megegyeznek, ahhoz nincs reménység; 's úgy látszik, hogy nem is lehet. Mi lesz még ezen bonyolodásból? mi lesz a' csehek elkülönözési irányából? —

Az új alkotmányban legkevésbé tetszik a' bécsieknek a' két kamara. Számosan vannak, kik tiltakozni akarnak ellene; a' „sas“ czimű club 's több mások, köztük gróf Dercsényi, ki udvari tanácsosságaról lemondott, hogy szabadon izgathasson, egy kamaráért működnek. Kormány igyekszik nézeteit hirlapokban, 's az utcák szögleteire ragasztott felszólításokban védelmezni, a' népet felvilágosítani és megnyugtítani. Ezen tárgy még zavarra adhat alkalmat.

A' magyar védegyelet utanzókra talált, több az első aristocrafiához tartozó, 's más gazdag és előkelő aszszonyságokban, kik közelebből egy hirdetést tettek közönségesé, melynélfogva magokat kötelezik, hogy a' hazai ipar előmozdítása tekintetéből ezután semmi külföldi kelmét nem viselnek. Az első hirdetésen meg volt gróf Sándorné, a' Metternich leánya is nevezve, mint egyesületi tag. Más nap mind el-tüntek ezen hirdetemények 's mások valának helyettek raggatva, melyeknek foglalata az előbbiekkel egyébiránt szórul szóra, betűről betűre megegyeztek, csak hogy a' gróf Sándorné neve kimaradt.

Az erdélyi montan. referens hofrath Michalovich-ot megütötte a' szél, anynyira szívére vette a' revolutiot! Még él. □

✕ **Hirfüzér.** Pozsonyvárosban az elmúlt husvét első napját, gyalázatos emlékü vandal tettel fertőztette bé a' miveletlen néposztály. A' zsidók ellen törték ki. Vér folyt polgárok estek el. A' zsidóság házait, boltait, raktárait kirabolták. Később még a' közel falukról is csoportozni kezdett a' sőpredék, zsidó-vagyont rabolni. Végre a' városi hatóság felhiva lérezte magát oly értelmű rendelet tételére, hogy 24 óra alatt minden zsidó hagyja el a' várost. Ezzel a' vérengzés lecsillapult, mert a' keresztény polgárság azon része, melynek van valamie észre kezdette venni, hogy ha így megy a' dolog, a' felbőszült düh majd nem fog különbséget tenni keresztény- és zsidó-birtok közt. A' lerombolt irt iskola homlokára ily feliratu lobogót tűztek ki: „National Eigenthum.“ A' halottak számát 6—10-re, a' megsebesülteket 40-re teszik. — Szenyfelt az 1848-i forradalom évlapján! A' ministerium értesülven e' rabló merénnyről, nyomozás 's a' tettesek megfenyítése végett Tarnocz y nyitrai első alispánt küldötte ki kormánybiztosul.

Győrben is kevésbe mult, hogy tetteles kitérés nem háborította meg a' közbékét. Né-mely cath. vakbuzgó papok azzal kezdették izgatni a' népet, hogy mas hitfelekezettieknek a' cath. vallás prostitutioja volna szándékukban. Csakugyan békítő fellépéseknek sikerült minden komolyabb rendháborítást megelőzni.

Pétervárad, Ujvidék környékén a ráczok zavarognak.

A kereskedési minister a pesti benger-malom melletti gépgyárnak fegyvergyárrá alakítása iránt intézkedvén, előlegesen e gyárban készülő 100,000 darab fegyvert rendelt meg.

Kormányzónk szebeni utjából f. hó 4-én reggel érkezett vissza. Odamenetelének eredménye, ugy tudjuk, anynyiból áll, miszerint a hadi tanács megteendő rendeletét a Naszódon tartóztatott fegyverek kiadatása iránt azon feltét alatt, ha kormányzó ő maga a S. Szentgyörgyön marasztott székely fegyverek kihozását eszközlezi. Mondják, hogy az öreg hadi kormányzót nem igen lehet a régi vágásból kivenni. Jó lenne ő excjának b. Lederer collegájára gondolni, kiről a Pesti Divatlap azt írja, hogy csak volt főhadi kormányzó.

A magyar külügyminister, a ministeri tanács utasításai folytán fontos értekezéseket tartott Ponsonby lord angol követtel Bécsben. Az eredmény, mint írják, teljesen kielégítő.

A P. H. Pestre járt küldöttségünkről ezeket írja:

Folyó hó 23-kán Kolozsvárról egy 14 tagból álló küldöttség érkezett fővárosunkba.

Ha szívesen fogadtuk azon küldöttségeket, melyek minden határozott cél nélkül egyedül a népek közt divatba jöni kezdő világ testvériségi érzelmeket fejeztek ki, mennyivel inkább kell ölelni rokoninkat, véreinket, kik nemzeti felvirágzásunk egyik leghatalmasb tényezője — az Unio ügyben jöttek hozzánk.

Egyik megbízatásuk ugyanis az volt, hogy megnyerjék szeretett kir. helytartónkat, az unio tárgyában tartandó országgyűlésnek — Erdélyben az utósónak — megnyitására. Másik: hogy az első magyar miniszteriumnál tisztelkedjenek. Ez utóbbi megbízásban kifejezik Kolozsvár lakosai, miszerint ők anynyira biznak Erdély többségének józan eszében, hogy Magyarország törvényes kormányát előre is magok kormányának elismerik. Éljenek a lelkes kolozsváriak!

Mint értesültünk, a királyi helytartó akadályozva van ugyan elfogadni a küldöttség kérelmét, de a ministerium megígérte, hogy helyébe az ausztriai ház oly tagját fogja kieszközölni, ki iránt a nemzet rokonszenve már is nagy mértékben nyilatkozott. Szükségtelen a derék ifju főhget megneveznünk.

Budapest lakói a kolozsvári küldöttséget az angol királyné vendéglőben fáklyás zenével tisztelték meg. Tegnap pedig a nemzeti színházban kivilágítás mellett tiszteletökre Hunyady László opera adatott. Magyarország és Erdély zászlója a színpap fölé volt tűzve, s a nemzeti színü kötéleken, mely e két zászlót egybeköté, koszorúval körülvéve e szó volt írva: „Unio.“ Isten adja, hogy a papirosról minélelőbb életbe menjen át.

Austria. Az Öst. Zeitung gnyolódik a magyaroknak a németek iránt nyilvánítt testvériségével, a kicserélt lobogókkal, s egyik a mást üdvözlő szép szavakkal. Szemünkre hányja, hogy a magyar sajtó örvend, ujong Felső-Olaszthon kiszabadulásán; hogy Magyarhon sem pénzt, sem katonát adni nem akar az olaszok meghódítására. De vigyázzon, mert neki is slávjai s oláhjai van-

nak, kik nyakára fognak ülni a karni, s akkor mi is azt mondandjuk: Jut eszetekbe Lombardia?... 'sat... Csudálatos, hogy azon emberséges ironak is eszébe nem jut, miképp védelmi állapotba kell helyeznünk magunkat, ha honi vagy külföldi izgatók eddig egy kevéssé elhanyagolt testvérünket ellenünk akarnák uszítani; s meg nem fontolja, hogy saját bátorlétünket a jelen pillanatokban inkább szemünk előtt kell tartanunk, mint egy pár millio adósságot egy már Ausztriától elvált tartomány nyakába rázás végett folytatandó véres háborut, midőn a béke utja könnyebben s biztonságban vezethetne célra.

János főherceget a leipzig-i lapok a német szövetség fejévé jelölik ki. „Mindenek előtt — mond egyik lap — emlékezzünk azon férfuról, ki a fejedelmek közt első mondotta ki: „Nem Poroszthon, nem Austria, hanem az egyesült Németország;“ s ki ezen merész szavaért száműzetéssel lakolt; ki Némethont megszabadítá Metternichtől, ki egy követségnek felelve Mett. füle hallatára monda, hogy ő le fog mondani; ki neje választásában szíve érzelmét követvén, családi boldogságát az udvari fénynél többre becsülte; ki ki merete mondan, hogy az országok csere-beréjét gyomrából gyűlöli 'sat.

Sicilia BOURBON FERDINANDOT a siciliai TRONRÓL LESZÁLLITOTTnak nyilváníttotta — a parlament apr. 13-ki ülésében.

Roma, maga Roma kinyujtotta kezét az egyházi birtokokra, midőn a 100 millióra becsült egyházi birtokokra remél kölcsönt szerezhetni. Nooth bricht Eisen.

A hollandi király is felhagyván az alkotmány foltozgatásával, merőben új alkotmányt adott, a kor szelleméhez szabottat.

A danok hajóikkal fenyegetik a német partokat és kereskedést. Rendsburgban egy társulat alakult, mely angol vagy északamerikai hajók vásárlása végett fölszólítja Némethon flait adakozásra. Szegény Némethon, hová juttatának! Augsburg- és Münchenben női kör alakult, minden hon leányát nagyszerű adományok gyűjtésére lelkesítendő. Gazdag Némethon!

Brünn. A csehországi csehek — czehek a német elemet nem csak elnyomással fenyegetik, de Csehország, Mähren és ausztr. Schlesien-nek egy független egészszé alakítását külön beligazgatás és külön belügy-ministerium alatt ohajtják, s már kérték is a bécsi kormánytól. De Mähren és Schlesien ezen törekvés ellen nyilatkoztak a bécsi kormányhoz küldött folyamodványukban, kívánván az összes alkotmányos monarchiával teljes kapcsolatban állani.

KÜLFÖLD.

Anglia. Az idegeneket illető, régen meghalt, de a mostani viszonyokhoz képest ismét föltámasztott t.javaslat, mely szerint a belügyminister akárki idegent az országból kiutasíthat, az alsóházban elfogadtatván, most a főrendek előtt áll. A korona s kormány bátorlétét illető t.javaslat is 295 szavazattal csak 40 ellen elfogadtatott. Az efeletti vitában régóta hallgató Peel is részt vett, s kikelvén a szegényebb osz-

tályt előbb vizre vivő, s aztán rendszerint sárban hagyó demagogusok ellen — mintha a mostani események nem csak a rendszereket, hanem a jellemeket is megváltoztatták volna — a szelid és komoly Peel nem állhatá, hogy egy lelkében megfogant elménczséget a világra ne hozzon. O'Connor saját lapjában azt mondta volt: „Ha egy Angliának népchartája van, nem bánom maga Belzebub üljön a trónon.“ Erre vonatkozólag Peel O'Connornak szerencsét kívánt választott fejedelméhez, ki nek bizalmát kétségkívül birni fogja.... És nagy kacaját aratott.

De a tudós Brougham lord most is változatlanul a régi, mulatatja a publicumot saját balfogásával, inkább mint másokéval. Brougham ir Cremieux igazságügyministernek s kéri, mivelhogy 13 év óta cannesi földbirtokos, honosítását Frankhonban... Cremieux azt felelé: gondolja meg jól lépését, mert Brougham polgár elvesztendi lordságát, nemességét, nemesi jogait, czimeit, kiváltságait... „Meggondoltam mindent, válaszol Brougham. Nemesi jogaimat csak Angliában fogom élvezni, Frankhonban pedig Brougham polgár akarok lenni...“ Nem értett engem a lord, ir vissza Cremieux: önnek szükségkép választani kell: vagy egészen lordnak marad, vagy egészen és mindenütt fr. polgár lesz, mert Frankhon polgárja más uralkodó alattvalója nem lehet.....“ De lord Brougham lordnak s a választással adós maradt. Hanem a két ország sajtója bezzeg nem maradt adósa, mert a Cytoyent ugy a Brougham névhez csirizelte, hogy ő holta napjáig Cytoyen Brougham leend.

Azonban Anglia sem vette tréfára az európai eseményeket, mert közföháskodást rendelt a kormány, hogy fordítsa el isten a revolutio veszélyét Angliától. Hanem kétségkívül ellenkező tartalmu, millio keblekből fakadt petitiók is érkeznek az ég és föld urához.

Jenny Lind, a szép hangu csalogány, látván, hogy Európát a revolutio árja vagy iszapja fedi, vagy fenyegeti, vándormadár-ösztönből ismét visszarepült Londonba, hol most is hangyatojást és buzaszemet remél találhatni. S a fashion emberei örvendnek e megtiszteltetésnek.

Olaszthon. Gr. Nugent az Isonzo folyam melletti tábor vezére Udino városát egyezkedés utján elfoglalta, hibetöleg a fölkelőkkel szerencsés öszszecsapások következtében; az ellenszegülő Prevano, Valvasone, Codroipo helységeket felgyujtatta.

Gr. Hartig cs. biztos Görzből proclamatiot bocsátott ki a lombard-velenceiekhez, melyben figyelmezteti, miképp a császár előbb később győzedelmeskedni fog, s a mit vérözönök után nyerendenének meg, egyezkedés utján megnyerhetnék. Igéri ugyanis a császár nevében mindazon alkotm. szabadságokat, melyeket a többi státusainak megadott; nyelvök, nemzetiségök, önkormányzásuk biztosítását a státus felügyelete alatt; befolyásukat a törvényekre; szabad sajtót; a szegényeket nyomasztó adók eltörlését 'sat.; s kéri követeik által kijelenteni, minő feltételek alatt kívánának ismét a császári birodalomhoz csatlakozni.

H I R D E T É S E K.

az Erd. Hiradó 359-ik számához majus 4-én 1848.

HIVATALOS PECSÉTMÉPTCZÉS.

(2) Hazánk átalakulási jelenében minden hivatalos pecsétek változtatást igényelvén, alol-irt kész minden ércz nemű pecsétek gyors, csinos, és

jutányos kimetszésére, csak-hogy a czimerből tiszta lenyomat, vagy annak leírása, és a körirat bérmentes levelke közöltessék ezen czim alatt: **Malomfalvi Ferencznek**, N. Szebenbe k. fegyverutca 78. sz. (3)

Eladó ménes.

(1) Idősb gróf KARACSAY SÁNDOR ó nga ARANYKUTI EGÉSZMÉNESE, mely eredetileg éveken keresztül tiszta arabs fajta volt, későbbben pedlig angol televérral vegyítettett,

felm:üt osztályos körülményeknél fogva e folyó évi junius 13-án esendő antalnapi sokadalomkor, itt Kolozsvártn, ARVERÉS UTJÁN EL FOG ADATNI. (3)

Gabona-ár kolozsvári piacon 16 kupás mérője váltó garasban majus 4-én. Tisztabuza 53. — Elegyes — 45
Rozs — 28. Törökbuza 26. — Zab 16. — A' marhabus fontja 13 kr.

Szerkeszti és saját betűivel nyomatja Méhes Samuel.